

A Pedagógusok Szakszervezetének X. kongresszusán

elhangzott beszámolójából

Szakszervezetünknek különösen jelentős szerepe van a közoktatáspolitikai formálásában és gyakorlati megvalósításában, a szocialista demokrácia fejlesztésében. Nagy feladataink vannak továbbá a pedagógusok, az oktatásügyi dolgozók világnézeti-politikai-szakmai fejlődésének segítségével, hivatástudatának fejlesztésében, érdekeik védelmében, s ezáltal közérzetük javításában.

Eddigi eredményeinkre jogosan lehetünk büszkék, hiszen előrehaladásunk valamennyi tényében benne van a pedagógusok, az oktatásügyi dolgozók munkája, vívódása, küzdelme és sikere. Mindnyájunk számára lelkesítőek azok az elismerő gondolatok, amelyeket pártunk XI. kongresszusán Benke Valéria a következőképpen fogalmazott meg:

„...Lelkes pedagógusok vállán van a munka ezekben a nehéz években, amikor az oktatási és nevelési folyamat stabilitását úgy kell megőrizni, hogy közben fel kell készülni a változásokra. Hadd mondjak innen pártunk e legfőbb fórumán köszönetet a fiatal és idősebb kollégáknak, akik kezdeményezésükkel, a régi tapasztalatok legfőbb elemeinek és az új kísérleti eredményeknek az összehangolásával segítenek megtalálni a ma lehetséges legjobb megoldásokat a határozat teljesítésére.”

*

A párt 1972-ben hozott oktatáspolitikai határozata után meggyorsult oktatásügyünk fejlődése. Az iskola és a nevelés kérdései soha nem álltak ennyire a társadalmi érdeklődés előterében.

Társadalmi szükségleteink szakadatlanul fejlődnek, nem lennének marxisták, ha az eddig elért eredményeink értékelése és elismerése mellett nem harcolnánk eléggé a múltból ránk maradt, vagy újonnan, a fejlődés talaján jelentkező hibák, ellentmondások, egyenetlenségek megszüntetéséért. A holnapra való felkészülés ott kezdődik, hogy a mainál tökéletesebbet, jobbat akarunk, s ezért nyíltan és őszintén kell beszélni arról is, amit még nem tettünk meg, vagy jobban is megoldhattunk volna. De sohasem feledkezhetünk meg az eddig elért eredményeinkről – hiszen ez adhat erőt, biztatást a további lépésekhez.

*

A kongresszust előkészítő vitákban természetesen előtérbe került szocialista közoktatáspolitikánk helyzete.

Egyetértés alakult ki abban, hogy közoktatáspolitikánk fejlesztésében nem elegendők a részintézkedések, hanem komplex módon egész közoktatásrendszerünk

perspektíváját megrajzolva kell formálni iskolánk oktató-nevelő munkáját. A szocialista iskola elképzelhetetlen az egész pedagógiai munka korszerűsítése nélkül. Ez tartalmi, pedagógiai és gazdasági kérdés.

Felelősségtudatról tettek tanúbizonyságot a felszólalók, amikor egyöntetűen azt állapították meg, hogy az objektív feltételek területén (amely mindig nehezebbnek tűnik) léptünk nagyobbat előre, s ma a szubjektív feltételek hiánya okoz több gondot. Amikor erről beszéltek, nemcsak a képzés nélküliek nagy számát tették szóvá, hanem mindenképp a pedagógusok szemléletében még meglévő konzervatív vonásokat, a szocialista pedagógia elsajátításának és alkalmazásának nem kielégítő ütemét.

A kongresszusunk előtti tanácskozások során sokszor szóba került a tananyagcsökkentés, az új tantervek készítése, a várható feladatokra való felkészülés. Tagságunk egyetértésével találkozunk az a törekvés, hogy a tanulóval szemben támasztott intellektuális követelményeket felülvizsgáljuk, önmagunkat újra és újra figyelmeztessük, hogy rosszul értelmezett szakmai szeretetből ne terheljük túl ifjúságunkat, ne terheljük aránytalanul őket. Természetesnek vette mindenki, hogy a tananyagcsökkentés átmeneti rendelkezés, hosszabb távú megoldást csak az új tantervek és az ezeken nyugvó tankönyvek jelenthetnek.

*

A ma feladata, az érvényben levő tantervek, tankönyvek megújítása s a tegnap teendője volt a tananyagcsökkentés a tantervi megújulást előkészítő kísérletek megindítása – hogy csak néhányat említsünk a feladatokból.

*

Szakszervezetünk tevékenyen részt kíván venni a közoktatás távlati perspektívájának kidolgozásában is, és törekedni kell arra, hogy a mainál komplexebb közoktatáspolitikai szemlélet jusson el a pedagógusokhoz.

A munkások, parasztok gyermekeinek segítése, a környezeti, kulturális hátrányok leküzdése, az intellektuális és manuális képességek kibontakoztatása ma iskolánk nevelőmunkájának szerves része. E törekvések ellenére ma még nagyon sok munkaterület, munkástelepülés, tanyai település diákjai összehasonlíthatatlanul rosszabb körülmények között tanulnak, mint a nagyvárosokban tanuló társaik.

*

A pedagógusok továbbképzésében szinte súlyos gondokkal küszködünk. A továbbképzés messze elmarad az igényektől.

Most, amikor új pedagógiai dokumentumok készülnek, különösen nagy gond az, hogy a pedagógus-továbbképzés tartalmilag nem megfelelően irányított, szervezeti feltételi rosszak, a pedagógust semmiféle időkezdmény nem illeti meg, s anyagi érdekeltsége sem fűződik továbbképzéséhez.

*

A pedagógusok, oktatásügyi dolgozók közérzetét, politikai fejlődését, nevelői elhivatottságát elsősorban a közoktatás és az iskolai munka társadalmi szerepével kapcsolatosan szerzett tapasztalataik formálják, és ennek a tágabb értelemben vett, társadalmivá bővülő munkahelyi közegnek a keretében hat rájuk saját személyes élet- és munkakörülményeik alakulása. Szükségképpen következik ebből, hogy szakszervezetünknek a pedagógusok élet- és munkakörülményeivel, szociális és bérhelyze-

tével – szűkebb értelemben vett érdekvédelmével –, valamint az országos közoktatás-politikai problémákkal, fontos társadalompolitikai kérdésekkel együttesen kell foglalkoznia.

*

Beszámolómat azzal kezdtem, hogy a kongresszusunknak hozzá kell járulnia a fejlett szocialista társadalom felépítését célzó társadalmi program teljesítéséhez.

A pedagógusok, oktatásügyi dolgozók megtisztelő feladata a jövő társadalmát építő generáció sorának, a holnap emberének a nevelése, a fejlett szocialista társadalom, majd a kommunizmus építésén és megvalósításán munkálkodó nemzedék szárnyra bocsátása. Szakszervezetünk minden erejével, törekvésével és szívével ezt az ügyet szolgálta és hűségesen ezt kívánja szolgálni a jövőben is. Köszönet ezért mindazoknak, akik a mozgalomért önzetlenül fáradoztak, korszerű szervezési, vezetési és munkamódszerek, demokratikus légkör, az őszinte szó tisztelete, az oktatási dolgozók véleményének, gondjainak megfontolt, tárgyilagos megvitatása, problémáiknak a realitások alapján szorgalmazott megoldása, a szocialista nevelésügy fáradhatatlan szolgálata és mindenekelőtt világnézeti-politikai elkötelezettségünk, a munkásosztály hatalmának erősítése – ezek ma mozgalmi munkánk céljai, legfontosabb irányelvei, elvi alapjai. Ehhez a nehéz, de lelkesítő programhoz legyen erőforrásunk továbbra is a közösség megtartó ereje, hiszen a mi pedagógiai világunkra is igazak Paul Eluard szavai:

„Mert céltalan az út, ha nem tudod, hogy együtt / Küzdheti csak ki harcát és reményét az ember / Hogy megértse és megváltoztassa a világot”.

DR. KERÉKGYÁRTÓ IMRE
Budapest

Hatás, kölcsönhatás, hatékonyság

„Én úgy vagyok, hogy már százezer éve
nézem, amit meglátok hirtelen.
Egy pillanat s kész az idő egésze,
mit százezer ős szemléltet velem.”

József Attila: A Dunánál

EGYETLEN ember élete sem vész nyomtalanul az idő tengerébe. Tetteink, szavaink, gondolatszerűlő gyötrődéseink nyomot hagynak maguk után. Áttekinthetetlen szélsőségeket hidalnak át ezek a nyomok. Lehet, hogy valamelyik utód öntudatlanul emlékezik mozdulataival őseire. A másik egy életen át hordja könnyelműségük emlékeit szervezetében, idegrendszerében, pszichés alkatában. Környezetünk dolgai közül is megkülönböztetjük azokat, amelyeket *szükségesnek* ismerünk fel, esztetikusként, *szépnek* tartunk, vagy *a jó* valamelyik csoportjába sorolhatunk:

Jónak tartjuk, mert nekünk *tetszik*,
nekünk *ízlik*,
nekünk *kellemes, élvezetes*,
vagy azért, mert társadalmilag, etikailag *belyes*,
egyszerre szolgálja *magunk* javát és a társadalom *igazát*.